

Motion till riksdagen 2021/22:4319

av **Karin Enström m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2021/22:42 Föreningsfrihet och terroristorganisationer

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram ett förslag som innebär att ett undantag från föreningsfriheten utformas så att även kriminella sammanslutningar och gäng omfattas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör begränsa den grundlagsskyddade föreningsfriheten för alla former av våldsbejakande extremism oavsett ideologiskt motiv och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I propositionen föreslås en ändring i grundlagen för att den grundlagsskyddade föreningsfriheten ska kunna begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism. Syftet med regeringens proposition är att möjliggöra en bredare kriminalisering av deltagande i en terroristorganisation eller ett förbud mot terroristorganisationer, något Moderaterna fullt ut står bakom och har drivit i flera år.

Problemet är dock att regeringen, trots ett flertal förslag från Moderaterna, inte tagit ett helhetsgrepp om vilka undantag som bör vara möjliga att göra från föreningsfriheten. Vi menar att regeringen borde ha utrett en begränsning av föreningsfriheten så att inte endast terroristorganisationer omfattats utan även alla former av våldsbejakande sammanslutningar och kriminella gäng. Det är beklagligt att regeringen valt att inte utreda och föreslå ett sådant bredare undantag, trots att Moderaterna påtalat detta behov under en längre tid.

Sverige bör införa ett förbud mot deltagande i kriminella gäng

Den grova gängbrottslighetens utveckling under senare år kräver nya mönsterbrytande åtgärder. Med hänsyn till den samhällsfara som de kriminella gängen i Sverige representerar finns därför starka skäl att även överväga en kriminalisering av att delta i ett kriminellt gäng. Det skulle ge de brottsbekämpande myndigheterna nya verktyg samt öka möjligheterna att lagföra och döma gängmedlemmar till fängelsestraff. Liknande lagstiftning finns i flera andra europeiska länder. För att möjliggöra en sådan kriminalisering krävs dock sannolikt att föreningsfriheten begränsas, vilket enligt vår mening skulle vara fullt rimligt. Föreningsfrihetens syfte har aldrig varit att skydda kriminellas rätt att organisera sig.

Moderaterna har i flera år krävt att denna fråga skulle föras in i 2020 års grundlagsutredning. Regeringens ovilja att hörsamma Moderaternas krav innebär nu att en sådan lagstiftning sannolikt kommer att fördröjas åtminstone sex år och inte kunna läggas fram förrän under mandatperioden 2026–2030. Enligt vår mening hade det varit lämpligt att hantera frågan om kriminalisering av att delta i ett kriminellt gäng i samma utredning som behandlat frågan om deltagande i sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism så att även det hade täckts in och kunnat läggas fram i riksdagen. Frågorna ligger nära varandra; det handlar om grov organiserad brottslighet som på olika sätt har systemhotande effekter. Det finns förebilder för en bredare reglering bl.a. i andra nordiska länder. Exempelvis har Finland straffbelagt deltagande av mer generellt slag i kriminella organisationer som begår vissa typer av brott.

Sverige bör införa ett förbud mot deltagande i alla typer av våldsbejakande organisationer oavsett ideologiska motiv

Kommittén om förbud mot rasistiska organisationer presenterade i våras ett förslag om att införa ett förbud mot deltagande i en rasistisk organisations verksamhet. Moderaterna välkomnar en sådan lagreglering rörande rasistiska organisationer men konstaterar att 2020 års grundlagskommitté borde ha fått i uppdrag att lämna förslag på hur föreningsfriheten skulle kunna begränsas också i fråga om sammanslutningar som ägnar sig åt våldsbejakande extremism oavsett ideologiska motiv. Det är beklagligt att regeringen valt att inte utreda och lägga fram ett sådant bredare undantag, trots att vi påtalat detta behov under en längre tid.

Enligt Säkerhetspolisen har antalet personer i de våldsbejakande extremistiska miljöerna i Sverige ökat på bara några år. Det handlar inte bara om våldsbejakande islamism och nynazism utan även om den autonoma vänstern som alltså inte kommer att träffas av något förbud likt det som tagits fram för högerextrema grupper. Ett förbud mot våldsbejakande organisationer skulle förstås inte lösa alla problem med växande extremism i Sverige, men det skulle markera var demokratin drar gränsen, det skulle försvåra för våldsbejakande organisationer att driva sin verksamhet och det skulle göra det möjligt att straffa dem som med hot och våld undergräver vårt fria och öppna samhälle.

Det faktum att regeringen inte tagit ett helhetsgrepp om vilka undantag som bör vara möjliga att göra från föreningsfriheten får flera negativa följder. De undantagsmöjligheter som nu kommer att finnas i grundlagsbestämmelsen och den lagstiftning som kommer till stånd med stöd av dessa undantag blir ofullständiga och inte helt logiska som helhet. Vi kommer nu att få en grundlagsreglering som medger begränsningar i

fråga om viss systemhotande brottslighet såsom terrorism, men inte annan likartad samhällsfarlig brottslighet, och som tillåter inskränkningar i fråga om vissa extremistiska och våldsbejakande sammanslutningar men inte andra. Resultatet av regeringens hantering kommer därmed att bli att deltagande i terrorist- respektive vitmaktorganisationer kommer att kriminaliseras. Att delta i våldsbejakande vänsterextrema eller islamistiska organisationer som inte ägnar sig åt terrorism eller att delta i ett kriminellt gäng kommer dock att vara straffritt. Detta är olyckligt sett till såväl grundlagsbestämmelsens principiella systematik som de praktiska begränsningar som blir följden i fråga om statens möjligheter att på bredden ta itu med organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism som på olika vis utgör ett allvarligt hot mot vår demokrati och rättsstat.

Karin Enström (M)

Ida Drougge (M)

Lars Jilmstad (M)

Annicka Engblom (M)

Erik Ottoson (M)

Ulrika Karlsson (M)